

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΣΤ'

Συνδρομή ἑτησίᾳ: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — ἂν συνδρομα ἄρχονται ἀπὸ
1 Ιανουαρίου. Ἐκᾶστ. ἔτους καὶ εἶναι ἑτησίᾳ — Γραφεῖον Διεθν. : Ἐπι τῆς λέσσε. Πανεπιστημίου 30.

6 Νοεμβρίου 1883

Ποῦτος ἦτον

Ο ΦΟΝΕΥΣ ΤΟΥ ΑΔΕΛΦΟΥ ΜΟΥ

Συνέχεια καὶ τέλος: ἴδι σελ. 689

Ἦταν πρὶν γενῆ τὸ μονοπωλεῖον τοῦ καπνοῦ ἴσθην Πόλι. Ὁ Κιαμῆλης μου δὲν ἦτον παιδί γιὰ νὰ γένῃ σοφτὰς καὶ νὰ κάθεται μὲ τὰ χέρια σταυρωμένα, καθὼς τὸν βλέπεις τώρα. Ἐίχεν ἓνα συντροφικὸ καπνοπωλεῖο, ποῦ ἄν αὐτὸ δὲν ἦταν ἄλλο. Ὁ σύντροφός του ἐπωλοῦσε λιανικῶς ἴσθην Πόλι, καὶ τὸ παιδί μου ἐγύριζε ἴσταις ἐπαρχίαις καὶ γόραζε χονδρικῶς ἀπὸ τοὺς καπνογεωργούς. Ἐκεῖ ἴσθην ἐπαρχία, ἐσχετίσθη μὲ τὸν υἱὸν ἑνὸς κτηματίου. Ἔτσι γλυκὸ παιδί ποῦ ἦτανε ὁ Κιαμῆλης μου, ὅλος ὁ κόσμος τὸ ἀγαποῦσε. Μὰ ὁ υἱὸς τοῦ κτηματίου τὸν ἀγάπησε πάρα πολύ. — Καλλίον νὰ μὴν εἶχε σώσει! — Γιατί τὸν ἀγάπησε κι' ὁ Κιαμῆλης μου πολὺ, καὶ τὸν ἔφερε ἴσθην Πόλι, καὶ πῆγαν ἴστον ἱμάμη, καὶ ἀνοίξε τοῦ καθενὸς τὴν φλέβα, καὶ ἦπιεν ὁ ἓνας ἀπὸ τὸ αἷμα τοῦ ἄλλου κ' ἔγειναν καρκαρδάσθηδες (αἱματοαδελφοί). Ἐάν ἀγαπήθησαν τόσο πολὺ, — Ἐλα νὰ σὲ κάμω γαμβρό μου! τοῦ εἶπα. Ἐχω μιὰν ἀδελφὴ ἴστο κτήμά μας — ἡ ὠραία τῶν ὠραίων. Μιὰ φορὰ νὰ τὴν διῆς, θὰ χάσης τὸν νοῦ σου. — Ἐ! καὶ ὁ Κιαμῆλης μου νέος ἦτανε, καὶ καλὸς ἦτανε, καὶ ἀξίος ἦτανε. Μὰ ὁ πατέρας τῆς κόρης — τὸν ἀγαποῦσε, δὲν λέγω πῶς δὲν τὸν ἀγαποῦσε — μὰ γαμβρόν του δὲν τὸν ἤθελε. Γιατί ἦτανε, λέγει, σουλτάνης ἀπὸ αὐτοὺς ποῦ γεννιούνται ἀπὸ ταῖς σκλάβαις τοῦ σουλτάνου, καὶ ἤθελε νὰ πάρῃ κανένα Μπέη, κανένα Πασσά. Μὰ οἱ νέοι τὰ εἰσάξανε μεταξύ τους, καὶ ἡ κόρη — π' ἀνάθεμά της! — ἀγάπησε τὸν Κιαμῆλη τόσο πολὺ, ποῦ ὁ γέρος ἀναγκάσθηκε νὰ δαγκάσῃ τὰ χεῖλη του καὶ νὰ σιωπήσῃ, ἔτσι ἀψὺς καὶ ὑπερήφανος ποῦ ἦταν. Γιατί ἄλλο παιδί ἀπὸ τὴν Ναζιλὲ δὲν εἶχε καὶ δὲν ἤθελε νὰ τὴν λυπήσῃ. Ἔτσι ἐδώσανε σημάδι καὶ ἀρραβωνιασθήκανε. Ποιὸς τὸ ἤξευρε νὰ τοὺς ἴπανδρεύσῃ τότε, καὶ νὰ τοὺς φέρῃ ἴσθην Πόλι. Μὰ βλέπεις ἴστο μεταξύ ἔργινε τὸ Μονοπωλεῖο, καὶ ἄφθηκαν τόσοι ἀνθρώποις χωρὶς δουλειά. Καὶ ὁ Κιαμῆλης μου, ἄφησε ποῦ ἐζήμωσε τόσο,

μόνον ἔμεινε καὶ ἀργός. Ἔτσι ἐπῆγε ἴστοῦ πεθεροῦ του νὰ ἔχῃ καὶ αὐτὸς ἐνασχόλησι ἴστο κτήμα, πότε μὲ τὸ ἓνα, πότε μὲ τὸ ἄλλο, μαζί μὲ τὸν γυναικῶδεφόν του, καὶ ἀπεφάσισε καὶ αὐτὸς νὰ ζήσῃ ἴσθην ἐπαρχία γιὰ τὸ χατήρι τῆς ἀρραβωνιαστικῆς, ποῦ δὲν ἤθελε τώρα νὰ χωρισθῇ ἀπὸ τὸν πατέρα της.

— Παιδί μου, Κιαμῆλη, τοῦ ἔλεγα, καρπὸς ποῦ κρατεῖ σφιχτὰ ἴστο δένδρο του εἶναι ἀγούρος ἀκόμη. Καὶ κορίτσι ποῦ δὲν ἔμπορεῖ ν' ἀφήσῃ τὸ σπίτι τοῦ γονιοῦ του δὲν εἶναι ἀκόμη γιὰ γυναῖκα.

Μὰ ὁ Κιαμῆλης, ποῦ τὴν ἀγαποῦσεν, ἔκαμνε ὅτι τοῦ γύρευεν ἐκεῖνη. Ἐάν ἐζύγωσεν ὁ καιρὸς τοῦ γάμου, ὁ Κιαμῆλης καὶ ὁ ἀδελφοποιτός του ἀνέβησαν εἰς τ' ἄλογο γιὰ ν' ἀλλθουνε ἴσθην Πόλι νὰ ψουνίσουνε. Ὁ σιδηρόδρομος ἦταν κοντὰ, μὰ οἱ νέοι ἀγαποῦσαν τ' ἄλογα, κ' ἤθελαν καὶ καλὰ νὰ μ'βοῦνε καθαλάρηδες ἴσθην Πόλι, μὲ τὰ χρυσὰ κομβία ἴστα γελέκια τους, μὲ τὰ κουμπούρια ἴστη μέση καὶ ταῖς καραβίναις ἴσθην πλάτη τους. Ἔτσι ἐξεκίνησαν μὲ τὰ φλουριά ἴστα κεμέρια τους. Ἔτσι ἔφθασαν ὡς ἴστο γεφύρι τοῦ Λουλεθουργαζ, τὸ ἴδιο τὸ γεφύρι ποῦ ἴσκοτώθηκεν ὕστερα καὶ ὁ φτωχὸς ὁ ἀδελφός σου. Τὸ γεφύρι, καθὼς μὲ εἶπεν ὁ Ἐφρέντης ποῦ τὸ εἶδε, εἶναι στενὸ καὶ ἀψηλό. ὁ ποταμὸς εἶναι βαθὺς καὶ γρήγορος. τὴν μιὰν ὄχθη γυμνὸς καὶ τὴν ἄλλη σκεπαρμένος μὲ πολλαῖς καὶ ἄγριας ἴταις καὶ ἄλλα δένδρα ποῦ σμίγονται μὲ τὸ δάσος ποῦ ἀρχίζει παρὰ πέρα.

Ὁ μεθυσμένος Ἐφρέντης δὲν ἦτο εἰς θέσιν νὰ ἐξελέγξῃ τὴν ὀρθότητα τῆς περιγραφῆς, διότι πρὸ πολλοῦ ἤδη ἐροροχάλιζεν ἐξαπλωμένος παρὰ τὴν τράπεζαν.

— Μόλις εἶχαν φθάσει ὡς τὴν μέση τοῦ γεφυριοῦ, ἐξηκολούθησεν ἡ γοαῖα, καὶ ὁ Κιαμῆλης, τὸ παιδί μου, εἶδε μὲς ἀπὸ ταῖς ἴταις μιὰ φλόγα, κ' ἄκουσε μιὰ τουφεκιά! Καὶ πρὶν προφθάσῃ νὰ τὰ νοιώσῃ, παιδί μου, ἔπεσεν ὁ σύντροφός του πληγωμένος! Κ' ἐξίππασθηκε τὸ ἄλογο τοῦ Κιαμῆλη, κ' ἔγειρε σὲ μιὰ μεριά κ' ἔσπασε τὸ κάγκελο τοῦ γεφυριοῦ κ' ἔπεσε ἴστον ποταμὸ μαζί μὲ τὸ παιδί μου! Θεὸς νὰ φυλάγῃ τὸν κόσμον ἀπὸ τὴν κακὴ τὴν ὥρα! Ποιὸς ἤξευρε πόσαις ὠραις ἐπάλαιψε μὲ τὸν θάνατον!

Μὰ βλέπεις δὲν ἦτανε γραφτό του. Τὸ ἄλογο εὐρέθηκε σκοτωμένο, κ' ἐκεῖνος ἐγλύτωσε. Εὐχαριστῶ σε, Κύριε! Κ' ἔτσι ποῦ ἐγλύτωσε, πάλε δόξα σοι ὁ Θεός! Τρεῖς ἡμέραις δὲν ἤξευρε ποῦ ἦτανε. Ὅταν ἦλθε κομματί 'στὸν ἑαυτό του, ἐκατάλαβε πῶς εὐρίσκεται μέσα 'σ' ἓνα μῦλο. Τόσο μακρὰ τὸν παρέσυρε τὸ ρεύμα 'μπερδευμένον 'σ'ὰ λουριά τοῦ ἀλόγου! Κι' ἂν δὲν ἐπρόφθανε νὰ τὸν γλυτώσ' ὁ μυλωνᾶς 'στὴν ὑστερη στιγμή του — Ἄς ἦναι δά! Πολὺ καλὸς ἄνθρωπος δὲν ἦτο κι' ὁ μυλωνᾶς, μὰ, ἄς ἦναι. Γιατί, 'σὰν ἦλθε τὸ παιδί μου 'στὸν ἑαυτό του, ἐκατάλαβε πῶς τοῦ ἐπῆρε τὸ κεμέρι ἀπὸ τὴ μέση του. Μὰ δὲν εἶπε τίποτε. Ἔτσι κ' ἔτσι θὰ τοῦ τὸ ἔδιδε μὲ τὸ χέρι του. Τὸν εὐχαρίστησε λοιπὸν ὅπως ἤμποροῦσε, κ' ἐπῆρε τὸν δρόμο, νὰ 'πᾶ 'στοῦ πεθεροῦ του τὸ κτήμα, νὰ ἰδῆ μὴν ἔπαθεν ὁ ἀδελφοποιτός του τίποτε, νὰ φέρῃ τὴν εἰδήσι. Μὰ 'σὰν ἔφθασε μισαποθαμένος ὡς τὴν θύρα του, δὲν τὸν ἔβαλε μέσα. Μόνον ἐγύρισε τὸ πρόσωπό του ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά γιὰ νὰ μὴν τὸν βλέπῃ, καί,

— Ἀφῆκες νὰ σκοτώσουν τὸν ἀδελφοποιτό σου, τοῦ εἶπε, χωρὶς ν' ἀδειάσης τὸ τουφέκι σου κ' ἔρχεσαι 'στὸ σπίτι μου, χωρὶς τὸ κεφάλι τοῦ φονιά 'στὸ χέρι σου; Εἶσαι ἄνανδρος! Εἶσαι προδότης!

Καὶ τὸν ἐσκούντησεν ἔξω, κ' ἔκλεισε τὴν θύρα! Χωρὶς ζωὴ 'στὸ κορμί του, χωρὶς παρὰ 'στὴν τσέπη του! Ποιὸς ἤξεύρει σὲ ποῖο κάμπο θὰ ἦσαν τώρα σκόρπια τὰ κόκκαλά του, ἂν δὲν εἶχε τὴν τύχη νὰ 'ξέπεση 'στὸ χωριὸ σας, ἂν δὲν εὐρίσκετο ἡ ἀγία αὐτὴ γυναίκα, ἡ βαλιδὲ ἡ μητέρα σου, νὰ τὸν πρεμαζέυσῃ 'στὸ σπίτι της καὶ νὰ τὸν κυττάξῃ. Ἐμεῖς οἱ Τούρκοι λέμε, πῶς ὄλ' οἱ Χριστιανοὶ θὰ πάνε 'στὴν κόλασι' μὰ 'σὰν συλλογοῦμαι τὸ καλὸ ποῦ ἔκαμεν ἡ μητέρα σου, λέγω μὲ τὸν νοῦν μου: Ὅταν δὲν πάγῃ αὐτὴ ἡ Χριστιανὴ 'στὸν παράδεισο, δὲν ἤξεύρω ποῖος Τούρκος θεὰ πάγῃ! Ἄς ἦναι δά! Ταῖς βουλαῖς τοῦ Θεοῦ κανεῖς δὲν ταῖς ἤξεύρει!

Ὅλον ἐκεῖνο τὸν καιρὸ τὸ εἶχα χαμένο τὸ παιδί μου. Τὸ φονικὸ ποῦ ἔγεινε τὸ μάθαμε, μὰ ὁ Ἐφέντης δὲν ἦτο τότε ἀκόμη 'στὸν Ζαπτιέ, καὶ ὁ Σουλτάνης ὁ πεθεροκαμένος τοῦ Κιαμὴλη ἀπεκρίθη πῶς δὲν τὸν ξαναεἶδεν. Ἔτσι τὸν ἐγράψαμε 'σ'ὰ 'πεθαμμένα. Ὅταν ἦλθεν ὁ ἀδελφός σου καὶ μοῦ τὸν ἔφερε λιγνὸ λιγνὸ καὶ νεκροχλωμικισμένο, μ' ἐφάνη πῶς ἐβγήκεν ἀπὸ τὸ μνήμα του. Καὶ τόση χαρὰ νὰ διδῆ ὁ Θεός 'στὴ ζωὴ σας, παιδί μου, ὅση χαρὰ αἰσθάνθηκα ἐγὼ ἐκείνη τὴν ἡμέρα! Ἀλήθεια ἐπέρασε πολὺς καιρὸς, μὰ 'σ'ὰ ὑστερὰν ἔγεινε καλὰ τὸ παιδί μου. Ὅταν ἔγεινε καλὰ, ἐσηκώθη νὰ φύγῃ.

— Ποῦ θὰ πᾶς, παιδί μου;

— Ὅστιν ἀρραβωνιαστικὴ μου, μητέρα, 'στὸν πεθερό μου.

— Καὶ τί θὰ πᾶς σὲ τέτοιο πεθερό, παιδί μου; ἄφησέ τον νὰ κουρεύεται!

— Ὅχι, μητέρα, δὲν γίνεται. Πρέπει νὰ μᾶθῃ, πῶς δὲν εἶμαι οὔτε προδότης, οὔτε ἄνανδρος ἄνθρωπος. Πρέπει νὰ 'μιλήσω μαζί του.

Ἔτσι ἐσηκώθηκε κ' ἐπῆγε.

Ἦστερ' ἀπὸ δυὸ τρεῖς ἐβδομάδες ἐγύρισεν ὀπίσω χωρὶς νὰ τὸν περιμένω. Μὰ ἄλλος ἐπῆγε, καὶ ἄλλος ἐγύρισε! Ποῦ ἐπῆγε, τί ἔκαμε, λόγῳ δὲν μᾶς εἶπε. Μόνον, ἅμα ἦλθεν, ἔπεσε 'στὸ στρῶμα μὲ τὴν, θέρμη. Ἦτανε Γενάρης.

— Δὲν σοῦ τὸ εἶπα, παιδί μου, νὰ μὴ ταξιειδέυσης μέσ' 'στὸν χειμῶνα; Νὰ ποῦ ἀρρώστησες πάλι!

— Κάλιο νὰ ἀπέθνησκ' ἀπὸ τὸν χειμῶνα, μητέρα, παρὰ νὰ πάθω ὅ,τι ἔπαθα!

Αὐτὸ ἦταν ὅλο ποῦ μοῦ εἶπε, καὶ μοῦ ἔδωκε τὰ σημάδια, ποῦ ἐστείλαμε 'στὴν κόρη τοῦ Σουλτάνη, ὅταν τὴν ἀρραβωνιάσθηκε. Τότε ἐκατάλαβα τὴν ἀρρώστια του! Ἡ σκύλα ἐπανδρεύθηκε κ' ἐπῆρεν ἓναν ἄλλον! Ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ τωῦρῃ! Ἐπῆρε τὸ κρῖμα τοῦ παιδιοῦ μου 'στὸν λαιμό της. Τὸν βλέπεις πῶς ἔγεινε! Ἀπὸ τὸν καῦμό του ἐγράφηκε δόκιμος εἰς τὸν Τεκὲ ἐδὼ κοντὰ μας, καὶ 'πάγει κάθε παρασκευὴ καὶ τρώγει μαζί μὲ τοὺς νδερβησάδες τὸ ἀριόνι, καὶ γονατίζει μ' αὐτοὺς καὶ ἀναστενάξει, ὡς ποῦ αἱματώνουν τὰ σπλάγγνα του, καὶ χτυπᾷ τὰ στήθια του, ὡς ποῦ τὸν 'θάλλουν λιποθυμημένον ἀπὸ τὴν μέση τους. Καὶ ἂν ἦταν μόνον τοῦτο δὲν πειράζει. Γιατί ὁ Σείχης, ὁ πρῶτος τῶν νδερβησάδων, τὸν ἀγαπᾷ πολὺ γι' αὐτό, καὶ μὲ εἶπε, πῶς μίαν ἡμέρα τὸ παιδί μου θεὰ γείνη ἅγιος. Μὰ ἓνα κακὸ ποῦ τοῦ ἔρχεται καμμιά φορὰ, αὐτὸ θὰ μὲ κάμῃ νὰ χάσω τὸν νοῦν μου! Τὸν εἶδες πῶς εἶναι ἦσυχος καὶ γλυκὸς καὶ σιωπηλός. Τὸ ἔγεινε ἀφ' ὅτου ἔμαθεν πῶς ἐπανδρεύθηκεν ἡ ἀγαπητικιά του, πολὺ περισσότερο παρ' ὅτι ἦτανε προτοῦ. Μὰ καιροὺς καιροὺς τὸν βλέπεις καὶ ἀγριεύει, καὶ τὸν πιάνει μιὰ ἀνησυχία καὶ δὲν χωρεῖ μέσα 'σ'ὰ ρούχά του, καὶ δὲν ἤξεύρει τί κάμνει! Ἔτσι καὶ σήμερα. Τὴν ὥρα ποῦ ἐμεῖς ἤμεθα 'πίσω 'στὸν κῆπο μὲ τὴν Ἀτσιγγάνα, ἐμβῆκεν ἔξαφνα 'σὰν τὸν τρελλὸ 'στὸ σπίτι, ἀρπάζε κάτι τι ἀπὸ τ' ἀρμάρι κ' ἐβγήκε κ' ἔφυγε. Ἐμεῖς δὲν τὸν εἶδαμε. Μὰ ὁ Μιχαῆλος ποῦ ἐβάλαμε νὰ φυλάγῃ μήπως ἔλθῃ, τὸν εἶδε καὶ ἀνοίξε τὴν ἀγκάλη του νὰ τὸν ἐμποδίση. Μὰ ἐκεῖνος, 'σὰν νὰ ἔβλεπε τὸν ἔξω ἀπ' ἐδὼ 'μπροστά του, ἔθγαλε, λέγει, μιὰ βλαστημιὰ κ' ἐσκόντησε τὸν Μιχαῆλο κατὰ γῆς κ' ἐβγήκε κ' ἔφυγε! Γι' αὐτὸ δὲν σὲ ἀνοίξε τὴν θύρα σήμερα τὸ παιδί μου, καὶ γι' αὐτὸ δὲν ἤρρες κανένα νὰ σὲ ὑποδεχθῇ. Γιατί ὁ Μι-

χαήλος, ὅταν ἤλθε ἑαυτοῦ του, ἔπεσε κατόπι ἑαυτοῦ Κιαμήλη, μήπως καὶ τὸν φθάσει, μὰ δὲν εἰμπόρεσε. Καὶ ἤλθε ἴσιον νὰ μᾶς εἰπῆ τί συνέβη, κ' ἐβγήκε πάλαι, μήπως καὶ τὸν εὔρη πουθενά κοντὰ ὅτῃν θάλασσα. . . Θεὸς νὰ φυλάγῃ τὸ παιδί μου ἀπὸ τῆν θάλασσα!

Καὶ ἀναστένάζει ἡ γραῖα καὶ ἔδωκεν ἔλευθερίαν εἰς τοὺς χειμάρρους τῶν δακρύων τῆς!

Ἄλλως ἐφανταζόμην τὸ δεῖπνον τῆς ἐσπέρας ταύτης, καὶ ἄλλως ἐτελείωσεν. Ἐδῶ ἐρογχαλίξει, κτηνωδῶς μεθυσμένος, ὁ πλήρης ζήλου, ὁ δραστηρίως ἐκείνως ἀνακριτής, ὃν μέχρι τοῦδε ἐνόμιζον πρότυπον ἐγκρατοῦς, ἀφωσιωμένου ὑπαλλήλου. Ἐκεῖ ἐθρηνηθεῖ, βεβουθισμένη εἰς τὴν ἐσχάτην δυστυχίαν, ἡ γραῖα Ὁθωμανίς, ἣτις πρὸ τῶσων ἡμερῶν ἠτοιμάζετο νὰ ἐορτάσῃ διὰ παντοίων τουρκικῶν διασκευάσεων τὴν ἐσπέραν τῆς παρ' αὐτῇ διαμονῆς μου, καὶ ἣτις δὲν εὔρισκεν ἀπόψε παραμυθίαν οὐδ' εἰς αὐτὰς τὰς τρυφερωτάτας φροντίδας τῆς μητρὸς μου. Καὶ ὁ Κιαμήλ ὁ νηφάλιος, ὁ σώφρων Κιαμήλ, ὅστις καὶ ἀγίασμα ἔπινε καὶ τοῦ πατρὸς τὸ χεῖρ φιλοῦσε, καὶ χάριν τοῦ ὁποίου κυρίως ἐλησμόνου τὴν πρὸς τοὺς ὁμορήσκους του ἀντιπάθειάν μου, μοὶ παρουσιάζετο αἰφνης ὡς ἀνήκων εἰς τὴν μᾶλλον φανατικὴν τάξιν δερβισῶν οἰμωζόντων, ὡς ἄνθρωπος δυστυχῆς, τοῦ ὁποίου αἰ φρένες, ἴσως ἐκ τοῦ ἀτυχοῦς ἔρωτος, ἴσως ἐκ τῆς μεγάλης χρήσεως τοῦ ὀπίου, ἦσαν παρασεσαλευμένοι, ἔπασχον τοῦτ' αὐτὸ περιοδικὰ ἐκλείψεις! Καὶ ὅμως, μίαν στιγμὴν, ἐσκέφθη νὰ ἐξέλθω κ' ἐγὼ πρὸς ἀναζήτησίν του. Ἄλλ' ἐκτὸς ὅτι δὲν θὰ ἤξευρον ποῦ νὰ ὑπάγω, ἐσυλλογίσθη ἄργότερον τὸν αἰδήμονα, τὸν εὐλαβῆ χαρακτήρα του, καὶ ἐφαντάσθη πόσον ἐπιβλαβῶς ἠδύνατο νὰ ἐπηρεάσῃ τὴν ἀσθενῆ αὐτοῦ φύσιν ἡ ἰδέα, ὅτι ἔσχε μάρτυρα τῆς δυστυχίας αὐτοῦ καὶ ἐμὲ, ὃν τόσον ἐξαιρετικῶς ἐτίμα καὶ ἐσέβετο. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ὥρα παρήρχετο, καὶ οὔτε ὁ ἀδελφός μου, οὔτε ὁ Κιαμήλ ἐπέστρεφε,

— Μοῦ ἔρχεται μίαν ἰδέαν, εἶπον, πρὸς τὰς γυναῖκας. Ὁ Μιχαήλος βεβαίως θὰ εὔρη τὸν Κιαμήλ' ἀλλ' ὁ Κιαμήλ, ὕστερον ἀπὸ ὅ,τι συνέβη, ἐντροπιάρης καθὼς εἶναι, θ' ἀποποιῆται νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ σπίτι, ὡς ἐκ τῆς παρουσίας μου.

— Καλὰ τὸ ἤρως! εἶπεν ἡ μήτηρ μου. Ἰσως περιπατοῦν ἐξέως εἰς τὸν δρόμον καὶ περιμένον νὰ σβύσῃ τὸ φῶς ἀπὸ τὴν σάλλα, καὶ ὕστερα νὰ μβούνη. Ἄντες, παιδί μου, γιὰ νὰ μὴν ἀνησυχῇ περισσότερο ἡ χανοῦμισσα, ἔλα νὰ σὲ δεῖξω ποῦ θενὰ πλαγιασῆς.

Μετὰ τινὰς ματαιὰς παρηγορίας πρὸς τὴν ταλαίπωρον Ὁθωμανίδα ἡ μήτηρ μου προηγήθη, μικρὸν ἐλαιόλυχνον κρατοῦσα, καὶ ἐγὼ τὴν ἠκολούθησα.

— Σοὺ ἐστρώσαμεν εἰς τὸ κλίσκι, μοὶ εἶπεν

ἐνῶ κατηρχόμεθα τὴν κλίμακα. Ἐσὺ κοιμᾶσαι πολὺ ἐλαφρῶς, καὶ τὰ παιδιὰ ζυποῦν πρῶτ' καὶ κλύνουν πολὺ θόρυβο. Γι' αὐτὸ σ' ἐστρώσαμε στὸ κλίσκι.

Ὅταν ἡ μήτηρ μου ἤνοιξε τὴν θύραν τοῦ περικτέρου, εὐώδης ὀσμὴ καιομένου ἀρωματικῶ ζύλου προσέβαλε τὴν ὄσφρησίν μου. Τὰ πάντα ἐν τῷ οἰκίσκῳ ἐφαίνοντο ἐκτάκτως ἠντροπισμένα. Ἄλλ' ἡ ἀθυμία, ἣν εἶχον εἰσερχόμενος εἰς αὐτὸν, δὲν μοὶ ἐπέτρεψε νὰ περιεργασθῶ τίποτε. Μία ἀόριστος ἀνησυχία, ἐν κρυφὸν προκίσθημα ἀγνώστου τινὸς δυστυχήματος ἐκυρίευσεν τὴν καρδίαν μου. Διὰ τοῦτο, ὅταν ἡ μήτηρ μου ἤρχετο νὰ μ' ἐρωτᾷ περὶ τῶν ὡς πρὸς τὸν φονέα τοῦ ἀδελφοῦ μου ἀνακοινώσεων τοῦ Ἐφέντου, ὑπῆρξα, τὸ ἐνθυμοῦμαι ἀκόμη, λίαν αἰνιγματικὸς καὶ βραχυλόγος, καταλυπήσας αὐτὴν, χωρὶς νὰ τὸ σκεφθῶ.

Πολλὴν ἤδη ὥραν μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τῆς μητρὸς μου, ἐκαθήμεν ἐπὶ ὀκλάδῃν ἐπὶ τοῦ ἐρυθροῦ γραμμοῦ τοῦ χαμηλοῦ σοφᾶ, κύπτων πρὸς τὸ ἀμυδρὸν φῶς ἐλευνοῦ λυχναρίου, καὶ προσπαθὼν νὰ διασκευάσω τὰς σκέψεις καὶ τὰς ζωηρὰς τῆς φαντασίας μου εἰκόνας διὰ τῆς ἀναγνώσεως, δὲν ἐνθυμοῦμαι πλέον τῶρα τίνος βιβλίου. Ἄλλὰ τ' ἀντικείμενα τῆς νεοεξ ὀρασεως παρεμπρόσθουν μετὰξὺ ἐμοῦ καὶ τοῦ βιβλίου, πολὺ φωτεινότερα τῶν φύλλων αὐτοῦ, καὶ ἡ ἀνάγνωσις μου καθ' ὅλον τὸ διάστημα δὲν ἦτο παρὰ μηχανικὸς τῶν ὀφθαλμῶν περιπάτος ἐπὶ τῶν γραμμῶν ἐκάστης σελίδος. Δίς ἢ τρίς ἐξηπλώθη ἡ χαμαὶ ἐπὶ τοῦ μοσχοβολοῦντος στρώματός μου μὲ ὄμματα διὰ τῆς βίας κεκλεισμένα, ἀλλ' εἰς μάτην. Ἡ ὀσμὴ τοῦ μύσχου, ἣν ἀπέπνεον τὰ χειροκέντητα προσκεφάλαιά μου, τόσον μεθυστικὴ, τόσον ναρκωτικὴ, δὲν ἴσχυε νὰ ἀποκοιμίσῃ τὴν συγκίνησίν μου. Ἡ ἱστορία τοῦ δυστυχοῦς Κιαμήλ ἐξετίσσετο ἐν ζωνταναῖς εἰκόσιν ἐνώπιον τῶν κλειστῶν ὀφθαλμῶν μου. Πόσον κοινωνικὸς, πόσον εὐομίλητος θὰ ἦτο ἄλλοτε ὁ φιλέρημος, ὁ σιωπηλός, καὶ διὰ τοῦτο ἀνικαρός τῶρα, σοφτᾶς, ὅστις κατέκτησεν οὕτως ἀσυνήθως τὴν φιλίαν ἐνὸς ἐκ τῶν Σουλτάνιδων, αἵτινες ἐν τῇ Ὁθωμανικῇ ἀριστοκρατίᾳ κατέχουσι τὴν ἐγωῖστικωτέρην θέσιν, μ' ὄλην τὴν προουδεύουσαν πτωχείαν τῶν! Καὶ τί φιλία θὰ ἦτο ἐκείνη; τί ἀδελφοποίησις! Ἀναμφιβόλως ὁ νέος Σουλτάνης εὔρεν ἐν αὐτῇ εὐδαιμονίαν πολὺ πλεῖω τῆς συνήθους, καὶ φιλάδελφος ὢν, ἔσπευσε νὰ ποιήσῃ μέτοχον αὐτῆς καὶ τὴν ὠραίαν ἀδελφὴν του. Τῶρα ἐφανταζόμην τὸν Κιαμήλ, ἐν κρυφῇ εἰδυλικῇ ἀγάπῃ μετὰ τῆς μελλούσης μνηστῆς του, μέτοχον συγκινήσεων κ' αἰσθημάτων τόσον ἀγνώστων τοῖς ὁμοφύλοις αὐτοῦ, καὶ ὅμως τόσον φυσικῶν εἰς τὴν εὐαίσθητον αὐτοῦ καρδίαν. Τῶρα πάλιν δαμαστὴν θυμειδοῦς ἵππου, καλπάζοντα

παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ ἀδελφοποιτοῦ του, μὲ τὴν γραφικὴν στολὴν τῆς ἐπαρχιακῆς νεολαίας, μὲ τὰ ζωηρὰ χρώματα καὶ τὸν ὀπλισμὸν αὐτοῦ ἀστράπτοντα, καὶ μετ' ὀλίγον τὸν ἐφαναζόμενον ἐν φοβερᾷ συγχύσει κρημνιζόμενον μετὰ τοῦ ἀφηνιασμένου ἵππου του ἀπὸ τοῦ μεγάλου ἐκείνου ὕψους τῆς γεφύρας καὶ ἀπελπιστικῶς παλαιόντα πρὸς τὴν μανίαν τοῦ ζώου, πρὸς τὴν λύσαν τῶν σφοδρῶν βρυμάτων, πρὸς τὸν θάνατον, ὡς ἔλεγεν ἡ μήτηρ του, ἕως οὗ, ἐξαντληθεὶς καὶ ἀποκαμῶν, ἀφίνετο νὰ σύρεται περιπεπλεγμένως πιθανῶς εἰς τὰ λωρία τοῦ ἀναβολέως, παίγιον τῶν ὀρητικῶν ὑδάτων καὶ αὐτὸς καὶ τὸ ἐκπνέον ἤδη ἄλογον. Καὶ ἔπειτα ὁ συγγὸς ἐκεῖνος ἐγωῖστές, ὁ ἀπάνθρωπος Σουλτάνης, ὅστις ἔκλειε τόσον ἀνιλεῶς τὴν θύραν αὐτοῦ εἰς τὸν ἡμιθανῆ μνηστῆρα τῆς ἰδίας αὐτοῦ θυγατρὸς! Καὶ ἔπειτα πάλιν ὁ δυστυχῆς Κιαμὴλ ἀσπλάγγως ἐρριμένως παρὰ τὸ Χάνιον τοῦ Γέρο - Μούρτου, κατατρυχόμενος ὑπὸ τοῦ πυρετοῦ καὶ ὅμως ἐκτεθειμένος εἰς τὰ ψύχη τῆς νυκτὸς καὶ τοὺς καύσωνας τῆς ἡμέρας, διὰ τὴν ἀνέχειάν του, ἐξαιτούμενος ἐν τῇ παραφροσύνῃ του ἔλεος παρὰ μιᾶς βιάτου, ἴσως τῆς μνηστῆς του, καὶ ἀπειλῶν νὰ σφάζῃ μιαν ἀγριαγγινάραν, ἴσως τὸν φονέα τοῦ ἀδελφοποιτοῦ του! — Καὶ πῶς νὰ εὕρῃ ὁ ἀτυχῆς νέος τὸν φονέα; Καὶ πῶς νὰ ἐκδικήσῃ τὸν ἀδελφοποιτόν του; Καὶ τὸν εὗρεν ἄρᾳ γε; καὶ τὸν ἐξεδίκησε; Καὶ ἐὰν ἐξεδίκησε τὸν ἀδελφὸν τῆς μνηστῆς του, διατί τότε τὸν ἐγκατέλειπεν ἐκείνη, ἐνῷ ὤφειλε νὰ τὸν ἀγαπᾷ διπλασιῶς τῶρα; Βεβαίως ὁ ἡμέρος τοῦ Κιαμὴλ χαρακτήρ δὲν ἴσχυσε νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ ἄγριον καθῆκον τῆς σκληρᾶς, τῆς αἰμοχαροῦς αὐτοδικίας. Καὶ πρὶν ἢ κακουργήσῃ πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς θηριώδους τοῦ πενθεροῦ του καρδίας, προετίμησε νὰ φονεύσῃ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ καρδίαν διὰ παντός, καταστρέφων ὅλην αὐτῆς τὴν εὐδαιμονίαν. Ἴσως θὰ ἦτο καλλίτερον ἐὰν δὲν ἔκαμνεν αὐτὸς ἐξαιρέσιν· ἐὰν ἐφέρετο ὡς ἀληθῆς Ὀθωμανὸς, ἐκδικῶν τὸν ἀδελφοποιτόν αὐτοῦ κατὰ τὸν βάρβαρον ἐκεῖνον τρόπον, ὃν παρὰ μὲν τοῖς ὀμοφύλοις του ὑπερορᾷ ὁ νόμος, παρὰ δὲ τοῖς Χριστιανοῖς οὐδ' αὐτὴ ἡ φιλανθρωποπάτη τῆς γῆς θρησκεία ἠδυνήθη ἀκόμη νὰ καταρογήσῃ.

Τοιαῦται εἰκόνες καὶ τοιαῦται σκέψεις ἀπησχόλων τὴν διάνοιάν μου, ὅτε κρότος βρυμάτων ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ περιπτέρου μ' ἔκαμνε νὰ τιναχθῶ αἴφνης ἐκ τῆς θέσεώς μου. Εἰσερχόμενος εἶχον ἰδεῖ ἐκεῖ χαμαὶ στρώματά τινα. Προφανῶς ὁ δι' ὃν ἦσαν προσωρισμένα ἤρχετο νὰ κοιμηθῇ. Ἴσως εἶναι ὁ ἀδελφός μου, εἶπον καὶ ἠνοιξα τὴν θύραν. Ἐν τῷ ἀραιῷ τοῦ προθαλάμου σκότει διεγράφετο ἀμυδρῶς τὸ ἰσχνὸν καὶ ὑψηλὸν τοῦ Κιαμὴλ ἀνάστημα μὲ τὸ φωσφοροειδῶς λευκάζον σαρκίον του, τὸ ὅποιον

ἤγγιζε σχεδὸν τὴν ὀροφὴν τοῦ δωματίου.

— Τὸ 'ξεύρου μὲσα πῶς ἤλθες, Κιαμὴλ; Ἡ μητέρα σου ἦτο πολὺ ἀνήσυχος, εἶπον, προσπαθήσας νὰ κρύψω τὴν ἐμὴν ἀνησυχίαν.

— Τώρα 'πάγει πιά! εἶπεν ὁ Κιαμὴλ ἀκίνητος αὐτοῦ, μετὰ φωνῆς ἀνεξηγήτως παραδόξου. — Τώρα ἐτελείωσε τὸ κακὸ. Θὰ ἡσυχάσῃ κ' ἐκείνη, θὰ ἡσυχάσω κ' ἐγώ!

— Εὕγε, Κιαμὴλ! εἶπον ἐγώ, ἐνθαρρύνων αὐτὸν νὰ μὲ ἀκολουθήσῃ εἰς τὸ δωμάτιόν μου. Ἐγὼ τὸ 'ξεύρω πῶς εἶσαι γνωστικὸ παιδί. Τὸ 'ξεύρω πῶς αὐτὸ θὰ εἶναι πλέον ἢ τελευταία φορὰ.

— Ναί, εἶπεν ὁ Κιαμὴλ μετὰ πεποιθήσεως. — Ἡ τελευταία!

'Ἄλλ' ὅποια ὑπῆρξεν ἡ ἐκπληξίς μου, ὅταν τὸν εἶδον εἰσελθόντα εἰς τὸ δωμάτιόν μου! Ἡ ὠχρὰ μορφή του, ἐφ' ἧς ἀφ' ἐνός μὲν ἀτηνακλάτο τὸ λευκὸν τοῦ σαρκίου του χροῶμα, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸ πράσινον τοῦ ῥάσου του, ἐφαίνετο ὡς μορφή νεκροῦ πρὸ πολλοῦ ἐκπνεύσαντος! Τὰ χεῖλη του ἦσαν πελιδνά, οἱ ὀφθαλμοὶ του σβεσμένοι, αἱ κινήσεις αὐτοῦ ὡς κινήσεις πτώματος ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν μυστικοῦ τινος γαλβανισμοῦ διατελοῦντος. Οἱ δὲ συνεχεῖς πάλμοι τῆς ἀμυδρᾶς τοῦ λυχναρίου μου λάμψως ἀνησύχως κυμαίνοντο ἐπ' αὐτοῦ, καθίστων τὴν ἐμφάνισίν του ῥιγηλῶς φοικαλέαν, ὡς ἐμφάνισιν νεκρικοῦ τινος φάσματος! Δὲν ἤξεύρω πῶς ἠδυνήθην νὰ τηρήσω τὴν παρουσίαν τοῦ πνεύματός μου. Ἄλλ' ἐνθυμοῦμαι ἀκόμη μετὰ φρίκης, ὅτι τὸν ἐνηγκαλίσθην καὶ τὸν ἐφίλησα πρὸς ἐνθάρρυνσιν. Τόσον πολὺς ἦτον ὁ πρὸς τὸν δυστυχῆ οἰκτός μου! Ὅταν ἡσυχάσεν ὀλίγον, ἀνέπνευσεν ἐκ βάθους καὶ

— Τώρα πιά ἐτελείωσεν! εἶπε. Τώρα θὰ ἡσυχάσω! — Καὶ ἐξεστόμισεν ἄσμενον βλασφημίαν κατὰ τινος τρίτου, μόνον δι' ὑβριστικοῦ ἐπιθέτου ὀνομάσας αὐτόν.

— Δὲν φθάνει ποῦ ἐσκότωσε τὸν ἀδελφοποιτόν μου, εἶπεν ἔπειτα, δὲν φθάνει ποῦ κατέστρεψε τὴν εὐτυχίαν καὶ τὴν ὑγίαν μου, μόνον ἤρχετο καθε' ἕνα νὰ μοῦ φαρμακώνῃ καὶ τὴν ἀθλία ζωὴν, ποῦ μ' ἐπερίσσευσε!

Καὶ ὅταν εἶδεν ὅτι ἐγὼ δὲν εὕρισκόν τι πρόχειρον νὰ τοῦ εἰπῶ,

— Ἐεύρω, εἶπε. Ἐσὺ εἶσαι διαβασμένος ἀνθρωπος καὶ θὰ γελάσῃς. Γι' αὐτὸ δὲν σὲ εἶπα τίποτε, ὡς τῶρα. Μὰ ὁ Σείχης τοῦ Τεκέ-μας εἶναι περὶ διαβασμένος ἀπὸ 'σένα, εἶναι ἄγιος. Καὶ ὅποιος κάμνει τὸν λόγο του, κάμνει τὴν βουλήν τοῦ Θεοῦ. Τρία χρόνια τῶρα μὲ καταδιώκει ὁ βροκκόλαχος, κανεὶς δὲν μ' ἐγλύτωσε. Ἐστὸ πανηγύρι ἐπὶ γαίαν, 'μπροστά μου τὸν εὕρισκα· 'στὸ παζάρι ἐπὶ γαίαν, 'μπροστά μου τὸν εὕρισκα, ὡς ποῦ μὲ ἀπέλιπες, καὶ πάτησα τὴν δουλειά μου καὶ 'πῆγα κ' ἔγεινα σοφτάς. Καλὰ ποῦ ἔκαμα! Γιατί ὁ Σείχης μας

πού σὲ εἶπα, αὐτὸς μ' ἐγλύτωσε. "Ἄς ἔχουμε τὴν εὐλογία τοῦ! «Μὴ τὸν βλέπεις πού μοιάζει τὸν σκοτωμένον», μὲ εἶπεν. «Ὁ βρυκόλακας εἶναι μόνον ἓνα τουλοῖμι γεμάτο αἷμα. Φέρε με ἓνα μαυρομάτικο μαχαίρι νὰ σὲ τὸ διαβάσω· καὶ ἄμα τὸν ξαναϊδῆς, τρύπα τον, νὰ χυθῆ τὸ αἷμα!" Ἄλλη μιὰ φορά δὲν θὰ ξαναβγῆ ἴμπροστά σου.

Τότε διέκρινα μετὰ φρίκης, ὅτι αἱ χεῖρές του ἦσαν καθρημαγμέναι καὶ κηλιδαμένον τὸ ἔνδυμά του. Κρύος ἰδρώς μὲ περιέλουσεν!

— "ὦ! Κιαμὴλ, ἔχυσες αἷμα!

— "Ὅχι! εἶναι μόνον τὸ αἷμα τοῦ βρυκόλακα, τοῦ σκοτωμένου.

— Καὶ τίνας σκοτωμένου ἦτον ὁ βρυκόλακας; ἠρώτησα ἐγὼ τρέμων καθ' ὅλα μου τὰ μέλη.

— Αὐτοῦ πού ἔσκότωσε τὸν ἀδελφοποιτόν μου, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος.

— Καὶ ποιὸς λοιπὸν ἐσκότωσε τὸν φονέα τοῦ ἀδελφοποιτοῦ σου;

— Ποιὸς ἄλλος εἶχε τὸ καθῆκον παρὰ ἐγὼ, εἶπεν ὁ Τοῦρκος μετὰ τοιαύτης ὑπερηφανείας, ὥστε νὰ τὸν βδελυθῶ.

— Καὶ πῶς; Τέτοιο κακό! ἐψέλλισα ἔπειτα μηχανικῶς μᾶλλον καὶ ἀβουλήτως.

— Χρ! εἶπεν ὁ Τοῦρκος. Δὲν εἶναι γραμμένο ἴσὸν χαρτί σας; Μάχαιραν δώσεις, μάχαιραν λάβης! Ὁ διάβολος πού χύνει τὴν σφαῖρα γιὰ τὸν φονιά, χύνει καὶ μιὰ γιὰ τὸν ἐκδικητὴ του. Ἄκουσε λοιπὸν. Ἴσως δὲν ἠξέυρεις ὅτι ὁ φονιάς τοῦ ἀδελφοποιτοῦ μου μ' ἔκαμε νὰ κινδυνέψω, νὰ ληστευθῶ ἀπὸ ἓνα μυλωνᾶ, νὰ διωχθῶ ἀπὸ τὸν πεθερό μου, καὶ νὰ ξεπέσω ἄρρωστος ἴσὸν χωριό σας. Μάθε το λοιπὸν, νὰ πού σοῦ τὸ λέγω. Ἄμα ἦλθ' ἀπὸ τὸ σπίτι σας ἴσὸν Πόλι καὶ ἔννοιωσα τὸν ἑαυτό μου καλὰ, ἐπῆρα τὸ τουφέκι καὶ ἐπῆγα ἴσὸν πῖσω ἴσὸν μυλωνᾶ, πού μ' ἔβγαλ' ἀπὸ τὸν ποταμὸ μισαποθαμμένο.

— Μοῦ ἔκλεψες ἓνα κεμέρι, τοῦ εἶπα, μὲ πεντακόσια φλουριά· μοῦ ἔσωσες μιὰ ζωὴ, πέντε παράδες δὲν ἀξίζει. Ἐσὺ πού λογουρίζεις τόσο συχνὰ ἴσὸν ἄκρη τοῦ ποταμοῦ, χωρὶς ἄλλο θὰ γνωρίζης ποιὸς ἐσκότωσε τὸν ἀδελφοποιτό μου, τὴν ἡμέρα πού μ' ἔσυρες ἔξω. Κύτταξε τὸν λύκο τοῦ τουφεκιοῦ μου σηκωμένο! Ἄν μὲ τὸ πῆς, σὲ χαρίζω, ὅτι μοῦ ἔκλεψες. Ἄν τὸ κρύψης, χάνεις τὴν ζωὴ σου! — Ἔτσι τοῦ εἶπα, καὶ καλὰ ἔκαμα. Γιατί ὁ μυλωνᾶς ἦταν δειλὸς κλεφταποδόχος, καὶ ἴσὸν εἶδε τὰ στενά,

— Ὑποσχέσου, μοι εἶπε, πῶς δὲν θὰ κάμης τὸ φονικὸ μέσ' ἴσὸν μῦλό μου καὶ σοῦ δείχνω τὸν ἀνθρωπὸ σου.

Ὑποσχέθηκα.

— Κρύψου, λοιπὸν, μοι εἶπεν, ἐδῶ ἀπὸ πῖ-

σου. Ὅπου καὶ νὰ ἦναι, θὰ φθάσῃ ἓνας μὲ τὸν ταχυδρομικὸ τοῦ σάκκο ἴσὸν ἀμασχάλη, μὲ τὸ τουφέκι ἴσὸν ὤμῳ του. Αὐτὸς εἶναι ὁ φονιάς τοῦ σουλτανέλη. Ὀνομάζεται Χαραλαμπῆς, υἱὸς τοῦ Μητάκου. Κάθε δεκαπέντε περναῖ τὸ ἴδιο τὸ γεφύρι, πού ἔπεσες μὲ τ' ἄλογο.

Τὰ ὄψα μου ἐβούζον ἰσχυρῶς, μάλιστα τὸν ἤκουον.

Ὁ Τοῦρκος ἐξηκολούθησεν.

— Μὰ πρὶν προφθάσω ἀκόμα νὰ κρυφθῶ, νὰ κ' ἐμῆθη τὸ σκυλί μέσα καθὼς μοῦ τὸ περιέγραψε. Τὸν λύκο τὸν εἶχα σηκωμένο, μὰ ἔλα πού ἔδωκα τὸν λόγο μου; Ἐφοβήθηκα μὴν ἐννοήσῃ τίποτε, καὶ μὲ κάμη νὰ τὸν παραβῶ. Ἔτσι ἐβγήκα, κ' ἐτράβηξα πρὸς τὸ γεφύρι. Ἄπ' ἐδῶ θὰ περάσῃ, εἶπεν ὁ μυλωνᾶς. Ἐδῶ τὸν ἐκαρτέρησα, ἴσὸν ἴδιο τὸν τόπο πού ἔστεκεν, ὅταν ἐσκότωσε τὸν ἀδελφοποιτό μου. Ἐκεῖ τὸν εἶδα καὶ ἐπλησίαζεν εἰς τὸ γεφύρι. Μὰ καθὼς ἤτανε χειμῶνας, καὶ τὰ κλαδιὰ χωρὶς φύλλα, καὶ καθὼς εἶχε τὴν ὑποψία μέσα του, μ' ἐσκιάχθηκε πρὶν ζυγῶσῃ ἀψηλά, ἴσὸν μέση τοῦ γεφυριοῦ, κ' ἐστράφη ἴσὸν κ' ἄρχησε νὰ τρέχῃ. Ἐπεσα κατόπι τοῦ μ' ὄλη μου τὴ δύναμι, μὰ ἦτανε γρηγορότερος. Δύο φορές ἐτράβηξα ἴσὸν πάνω του, δύο φορές ἀπάντησε τὸ σκυλί φεύγοντας. Καλά!, εἶπα, ὅπου καὶ νὰ πᾶς θὰ ξαναπεράσῃς!

Ἄ! αὐτὸ λοιπὸν ἦτο τὸ στοιχειωμένον αἷμα, περὶ οὗ ἔλεγεν ὁ ἀτυχῆς ἀδελφός πρὸς τὴν μητέρα, ὅτι ἐσταύρωσε τὸν φονέα καθ' ὄδον καὶ τὸν ἔκαμε νὰ ἐπιστρέψῃ καὶ νὰ παραιτηθῆ τῆς μετακομίσεως τοῦ ταχυδρομείου! Αἱ τρίχες μου ἠνωρθώθησαν· τὰ μέλη μου ἔτρεμον, ὡς φύλλα φθινοπώρου δὲν ἤμην σχεδὸν κύριος τῶν αἰσθήσεών μου.

Ὁ Τοῦρκος ἐξηκολούθησε.

— Δεκαπέντε ἡμέραις ἐπέρασας, δεκαπέντε ἡμέραις τὸν ἐφύλαγα καρτέρι. Ἦτανε ἴσὸν καιρὸ τοῦ πολέμου. Ὁ Καὺμακάμης τοῦ τόπου ἔκοψε τὸ σιδηρόδρομο τοῦ Λουλεβουργάζ, καὶ ἔδωσε διαταγὴ νὰ φύγουν πρὸς τὴν Πόλι· ἐγὼ δὲν ἐσάλεψα. Μιὰ νύχτ' ἀκόμη ἂν περνοῦσε θὰ μ' ἐσκότωναν οἱ Ρούσσοι. Μὰ ὁ Θεὸς μ' ἐφύλαξε καὶ μ' ἔστειλε τὸν ἀνθρωπὸ μου.

Ὁ ψυχρὸς ἰδρὼς ἔρρεε ποταμηδὸν ἀπὸ τοῦ μετώπου μου. Ἐνθυμούμαι ὅτι δις ἐχύθην νὰ σφιγῶ τὸν λαιμὸν του, νὰ πνίξω τὴν ὁμολογίαν εἰς τὸν λάφυρόν του. Ἄλλ' ἡ φρίκη μὲ εἶχε κατακραυνώσῃ. Κ' ἐνῶ ἐσωτερικῶς ἐνόμιζον ὅτι κινούμαι, ἐξωτερικῶς ἔμενον ἀδρανῆς, ὡς ἀνθρωπὸς ἀποπεπληγμένος.

Ὁ Τοῦρκος ἐξηκολούθησεν.

— Αὐτὴν τὴν φορά ἤμην καλὰ κρυμμένος· καὶ γιὰ νὰ τοῦ πάρω κάθε ὑποψία τὸν ἀφῆκα νὰ περάσῃ τὸ γεφύρι. Καὶ ἴσὸν εἶδα πῶς καταίβηκε ἴσὸν ὄχθη καὶ ἔσκυψε νὰ πιτῆ νερό, ἐπερὶ μὲν ἀκόμη μιὰ στιγμὴ, γιὰ νὰ μὴ πάρω τὸ

κρίμα 'στό λαιμό μου... Κ' ὕστερα ἐπράβηξα...
— "Ω! "Αθλιε! 'Εφόνευσε τὸν ἀδελφόν μου!

Τότε ἠκούσθη ἐν τῷ κήπῳ συγκεχυμένος θόρυθος, ἐν ᾧ διέκρινον τὴν φωνὴν τοῦ μικροτέρου μου ἀδελφοῦ κράζοντος :

— 'Εδῶ! ἐδῶ μέσα κοιμᾶται!

Φλόγες πυρῶν καὶ λαμπάδων ἐφώτισαν αἰματηρῶς τοὺς ἐπὶ τῶν τοίχων κισσοῦς, καὶ λάμπις ξιφῶν καὶ τουφεκίων ἐχώρησε διὰ τῆς μικρᾶς θύρας πρὸς τὸ περίπτερον. Ἦτον ἡ ἀστυνομία! Ἡ θύρα μου ἠνεώγη μετὰ πατάγου καὶ πρῶτος εἰσῆλθεν ὁ ἀδελφός μου.

"Αφησ' τον νὰ τὸν πάρουν! ἀνέκραξεν. Εἶναι φονιάς! 'Εσχότωσε τὸν Χαραλαμπή τοῦ Μητάκου! 'Εσχότωσε τὸν χωριανό μας ἐμπρὸς 'στὰ 'μάτια μου!

Τὸ δωμάτιον ἐπλήσθη νυκτοφυλάκων, πυροσβεστῶν καὶ ἀστυνομικῶν κλητῆρων. Ὁ Κιαμῆλ καρφωμένος εἰς τὴν θέσιν του, ἀφῆκε νὰ τὸν δέσουν χωρὶς τινος ἀντιστάσεως, χωρὶς συγκινήσεως. Ἐκεῖ προῆλθεν ἐκ τοῦ πλήθους ὁ ὀδηγῶν αὐτοῦς ἀξίωματικὸς, καὶ χαιρετήσας εὐγενῶς — Τί σύμπτωσις, μοὶ εἶπε, κύριε! Τί παράξενος σύμπτωσις σὰς φέρει εἰς τὸν οἶκον τοῦ φονέως;

Τότε τὸν ἀνεγνώρισα μόλις. Τὸν εἶχον σχετισθῆ κατὰ τοὺς πηγαينوερχομούς μου εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς ἀστυνομίας. Ἐγνώριζε τὴν ὑπόθεσίν μας. Καὶ εἶχεν ἀμειψθῆ διὰ πᾶσαν πρὸς εὐδῶσαι αὐτῆς προσπάθειάν του. Τὸν ἔλαβον λοιπὸν κατὰ μέρος, καὶ τῷ ἐξήγησα, πῶς ὁ ψυχρῶς καὶ ἀπαθῶς θεωρῶν ἡμᾶς Κιαμῆλ, ἐφόνευσε μὲν ἄλλοτε τὸν ἀδελφόν μου, νομιζῶν ὅτι ἐδδικεῖται τὸν φονεὰ τοῦ ἀδελφοποιτοῦ του, ἐφόνευσε δὲ ἀπόψε τὸν ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας ζητούμενον ἔνοχον ταχυδρόμον, οὐ τὴν πραγματικὴν παρουσίαν ἐξελάμβανεν, ἐν τῇ πλάνῃ του, ὡς δαιμονικὴν ἐμφάνισιν πρὸς καταδίωξίν του ἐροχόμενην.

Ὁ ἀξίωματικὸς ἔσφιξε συμπαθητικῶς τὴν χεῖρά μου, καὶ ἀπήγαγε τὸν δεσμώτην.

Τῇ ἐπαύριον λίαν πρῶτ' κατ' ἐπίμονον ἀπαίτησίν μου ἐγκατέλειπεν ἡ μήτηρ μου τὴν βδελυρὰν ἐκείνην οἰκίαν ἀπερχομένη κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸ χωρίον μας. Δὲν συνέφερε κατ' οὐδένα τρόπον νὰ μάθῃ τὴν ἀλήθειαν. . .

Εἶχον παρέλθει τρία περίπου ἔτη ἀπὸ τῆς νυκτὸς ἐκείνης, ὅτε εἰσηρχόμενη εἰς τὸ χωρίον μας, πρῶτην φοράν ἀφ' ὅτου τὸ ἐγκατέλιπον παῖς ἔτι ὢν. Πολλὰ μεταξὺ ἐπισυμβάντα νεώτερα δυστυχήματα εἶχον ἐπισκιάσει τρόπον τινὰ τὸ παλαιὸν ἐκεῖνο. Ἀλλ' ὅσῳ μᾶλλον ἐπλησίαζον εἰς τὸν οἶκόν μας, τόσῳ μᾶλλον προέκυπτεν ἐκ τοῦ βᾶθους τῶν χρόνων ἡ θλιβερά

αὐτοῦ ἱστορία, τόσῳ μᾶλλον ἀνενεοῦτο. Ἡ ὀδοιπορικὴ μου ἀμάξα παρήλαυεν ἤδη πρὸ μιᾶς ἐτοιμορρόπου, ἐγκαταλειμμένης οἰκίας. Πᾶς ἄλλος ἤθελεν αἰσθανθῆ βαθέως ἐλεγειακὴν θλίψιν, ἐὰν, μετὰ μακρὰν ἐπανερχόμενος ἀπουσίαν, εὕρισκε νεκρικὴν σιγὴν ἐκεῖ ὅπου ἀφῆκεν εὐθυμον ἠχηρὸν βίον, καταστροφὴν καὶ ἐρημίαν. ἐκεῖ ὅπου ἀπέλιπε τὴν εὐεστῶ καὶ τὴν ἄνεσιν. Εἰς ἐμὲ τὰ κλειστὰ παράθυρα, οἱ χαίνοντες τοῖχοι, ἡ χοροποῦσα αὐλὴ, ὁ ἀπεριφρακτος καὶ παντὶ λυμεῶνι ἀναπεπταμένος κήπος, δὲν ἤξεύρω πῶς ἐνεποίει παραδόξως ἰκανοποιητικὴν ἐντύπωσιν. Μοὶ ἐφαίνετο ὅτι θὰ ἐλυπούμην, ἐὰν ἐξηκολούθει ὁ οἶκος ἐκεῖνος ν' ἀμαζῆ. Διότι ἦτον ὁ οἶκος τοῦ Μητάκου, ὁ οἶκος τοῦ Λαμπῆ, τοῦ πρώην ταχυδρόμου. Καὶ τὸν ταχυδρόμον τοῦτον δὲν ἠδυνάμην νὰ μὴ θεωρῶ αἴτιον τοῦ φόνου τοῦ δυστυχῆς ἀδελφοῦ μου. Ὁ καθ' αὐτὸ φονεὺς εἶχε παραφρονῆσει ἐνώπιόν μου, κατ' αὐτὴν τὴν πρώτην δικαστικὴν ἀνάκρισιν, εὐθύς ὡς ἐβεβαιώθη τίνος καρδίαν διεπέρασεν ἡ σφαῖρα, ἣν διηύθυνε κατὰ τοῦ φονέως τοῦ ἀδελφοποιτοῦ του. Ἀλλ' ὡς σκοπὸν τῆς ὑπὸ τυφλῆς ἐκδικήσεως ῥιφθείσης ἐκείνης βολῆς ὁ ἔνοχος υἱὸς τοῦ Μητάκου ὑπεκατέστησε μετ' ἄθεοφόβου πανουργίας τὰ στήθη τοῦ πτωχοῦ ἀδελφοῦ μου, ὅστις εἶχε τὴν ἀτυχίαν νὰ τὸν ὁμοιάζῃ ὄχι μόνον κατὰ τὸ ἀνάστημα καὶ τὴν στάσιν, ἀλλὰ καὶ κατ' αὐτὰ τὰ ἐνδύματα. Ἦτο πλέον ἀποδεδειγμένον, ὅτι μόνον διὰ τοῦτο παρέπεισε τὸν εὐπιστον νεανίαν νὰ τὸν διαδεχθῆ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ του, καὶ ἐγνώσθη, ὅτι ἦτο τόσον βέβαιος περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τῆς βδελυρᾶς πανουργίας του, ὥστε προεῖπε χαιρεκάκως καὶ αὐτὴν τὴν ὥραν τοῦ ἰλέθρου τοῦ ἀδελφοῦ μου!

Ὅταν ἐφθάσαμεν πρὸ τῆς οἰκίας ἡμῶν, ἐξεπλάγην ἰδὼν ἓνα πιναρὸν, ῥακένδυτον, γυμνόποδα Δερβίσην, ἐξερχόμενον τῆς αὐλῆς καὶ τρέχοντα ν' ἀνοίξῃ τὴν θύραν τῆς ἀμάξης.

— Ἀμὰν, σουλτανῆμ! Κοκκῶνα μπήλμεισιν!

Τὸ σῶμά μου ἀνετριχίασεν ἐκ φρίκης! Αὐταὶ ἦσαν αἱ μόναι λέξεις, ἃς ἐξεφώνησεν ὁ Κιαμῆλ, ὅτε ἐν πλήρει δικαστηρίῳ παραφρονήσας ἐπιπτε λιπόθυμος πρὸ τῶν ποδῶν μου!

— Διὰ τὸν Θεόν, Σουλτάνε μου, νὰ μὴν τὸ μάθῃ ἡ κοκκῶνα!

Καὶ ὁ ἀπαίσιος ἦχος τῆς φωνῆς αὐτοῦ, ἡχος, ὃν θὰ ἐνόμιζέ τις ἐξεληθόντα ἐκ βαθέος τινὸς τάφου μᾶλλον παρὰ ἐκ στόματος ἀνθρώπου, ἐτάραξε τόσον τὰ νεῦρά μου, ὥστε ὅταν ἐρρίφθην εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς προσδραμούσης μητρός μου, δὲν ἤξεύρω ὅσοτον παράξενον κρᾶμα βδελυγμίας καὶ οἴκτου ἐπλήρου τὴν καρδίαν μου.

Οὕτως εἰσεχώρησα εἰς τὴν αὐλὴν στρέφω

τὰ νῶτα πρὸς τὸ μέρος, ὅθεν ὑπέθετον τὸ βδέ-
λυγμα ἐκεῖνο παρακολουθοῦν με.

Παρὰ τὴν ἐτέραν τοῦ οἴκου μας πλευρὰν ἤ-
τον ἀνοικτὴ ἡ θύρα τοῦ κήπου. Ἐν τῷ κήπῳ
τούτῳ ἀκμαῖζει ἀκόμη μία μηλέα, ὑπὸ τὴν
σκιάν τῆς ὁποίας τόσον εὐτυχεῖς συνεπαίζο-
μεν ἄλλοτε, ἐγὼ καὶ οἱ ἀδελφοί μου. Ἄλλ' αἱ
ἡχηραὶ ἐκεῖναι φωναὶ, οἱ παιδικοὶ μας γέλωτες
δὲν ἀκούονται πλέον ἐκεῖ. Αἰωνία σιγὴ βασι-
λεύει ὑπ' αὐτήν, καὶ λευκὸς λίθινος σταυρὸς,
πρὸ τοῦ ὁποίου καίει ἀκοίμητος λύχνος, μαρ-
τυρεῖ τὴν ἱερότητα τοῦ τόπου. Ἐκεῖ κεῖται τε-
θαμμένος ὁ πολυκλαυστος ἀδελφός μου. Ἐκεῖ
διηύθυνε δακρυροῦν τὰ βήματά μου. Τὰ λαμ-
πρότερα ῥόδα, τὰ ἐκλεκτότερα ἄνθη κοσμοῦσι
τὸ ἀναπαυτήριο αὐτοῦ. Ὁ κήπος ἡμῶν ἦτο
πολὺ ἀτημέλητος ἄλλοτε. Τώρα εἶναι πλήρης
ἀνθῶν, τὰ ὅποια φαίνονται ὡς ἐὰν ἀνέβλυσαν
πολυπληθῆ ἐκ τοῦ τάφου ἐκείνου καὶ διεχύθη-
σαν ὀλίγον κατ' ὀλίγον μέχρι τῶν ἀπωτάτων
γωνιῶν τοῦ κήπου.

— Ὅλα τὰ καλλιεργεῖ ὁ φτωχὸς ὁ Κιαμῆ-
λης! ἐπιθύρσειεν ἡ μήτηρ μου θλιβερωῶς.

Αἱ τρίχες μου ἠνωρθώθησαν ἐκ νέου. Καὶ
στραφεῖς, μετὰ σπασμωδικῶς κινουμένων χει-
λέων, πρὸς τὸν περὶ οὗ ἐλάλει, — Σὲ προστάζω,
τὸν εἶπον, νὰ μὴ ξαναπατήσης εἰς τὸ σπίτι μας!

— ὦ, ὁ ἀρίσκος! ἀνέκραξεν ἡ μήτηρ μου,
μετ' ἀπεριγράπτου πόνου. Τίνος τὸ λέγεις, παιδί
μου; Ἄμ' ὁ φτωχὸς οὔτε ἀκούει, οὔτε μιλεῖ
πλέον! Εἶναι τρελλὸς ὁ καυμένος!

Ὁ Κιαμῆλ προσήλου τοὺς ἀλαμπεῖς αὐτοῦ
ὀφθαλμοὺς εἰς τὸ βάθος τοῦ ὀρίζοντος, ὡς ἄν-
θρωπος οὐδόλως ἐννοῶν τὰ περὶ αὐτὸν συμβαί-
νοντα. Ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἐφόρει τώρα πρασινί-
ζωστον *κιουλάριον* Δερβίσσου, τὸ ὁποῖον τὸν
καθίστα μέχρι γελοίου βαθμοῦ ὑψηλότατον.
Περὶ τὸ κατεσκληκὸς αὐτοῦ σῶμα ἐκρέματο ἐρ-
ρακωμένον τὸ *καχτάνιον* τῆς εἰς ἣν ἀνήκε μο-
ναχικῆς τάξεως. Οἱ ἀγκῶνες αὐτοῦ διεφαίνοντο
διὰ τῶν ῥηγμάτων τῶν ἱματίων του, ἀλλὰ ἦ-
τον ἐζωσμένος λαμπρὰν δερματίνην ζώνην φέ-
ρουσαν ἐπὶ τοῦ θηλυκωτῆρος μέγαν ἐκλεκτὸν
λίθον, ὄνυχα τῆς Μέκκας. Ἡ δὲ μορφή αὐτοῦ,
εἴτε ὡς ἐκ τῆς ἀπαθείας ἐν ἡ διατέλει τώρα, εἴτε
ὡς ἐκ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ ἡλίου, ἐφαίνετο ὑ-
γιστέρα παρὰ πρότερον.

— Νὰ κορευῶνται! Εἶπεν ἡ μήτηρ μου,
βλέπουσα πρὸς αὐτὸν μετ' οἴκτου. — Τὸν ἔκα-
μαν ἅγιον! Ἄφ' οὔτου ἐτρελάθηκε τὸν ἔκαμαν
ἅγιον. Καὶ τοῦ φιλοῦν τὸ χέρι, καὶ τοῦ φέρ-
νουν φαγητὰ, καὶ τοῦ φέρνουν ῥοῦχα, καὶ θέ-
λουν νὰ τὸν πάρουν εἰς τοῦ καυμακῆμη τὸ
σπίτι. Μὰ ἐκεῖνος δὲν τρώγει παρὰ ξερὸ ψωμί,
δὲν φορεῖ παρὰ αὐτὰ ποῦ βλέπεις, καὶ κοιμᾶ-
ται κατὰ γῆς μέσ' ἑστὴν ἀχυρῶνα. Καὶ δὲν
θέλει νὰ φύγη ἀπὸ κοντὰ μου ὅ,τι κι' ἂν τοῦ

κάμουν. Μόνον ἂν τὸν στενοχωρήσουν παρὰ
πολὺ, μόνο ἂν ταραχθῆ, βγάζει μία παρὰ-
ξενη φωνή — Γιὰ τὸν Θεὸ, Σουλτάνε μου, νὰ
μὴν τὸ μάθῃ ἡ κοκκῶνα! — Ἄλλο ἀπ' αὐτὸ
δὲν ἤξεύρει τίποτε! Ὁ ἀρίσκος ὁ Κιαμῆλης!

Καὶ ἐνθ' ἐκείνη ἔλεγε ταῦτα, ἐγὼ ἐσυλλογι-
ζόμενη τὴν ἀνήμερον ἄλλοτε ὀργὴν τῆς κατὰ
τοῦ φονεύς, τὸ παράπονόν τῆς, ὅτι ὁ πτωχὸς
ἡμῶν ἀδελφός ἐταράσσεται ἐν τῷ τάφῳ του, ὁ-
σάκις ὁ φονεὺς αὐτοῦ ἐπάτει τὸ χῶμα, ἔστω
καὶ εἰς τὴν ἄκραν τοῦ κόσμου, καὶ ἀνετριχίαζε
τὸ σῶμά μου ἐκ τῆς ιδέας, ὅτι ὁ φονεὺς ἐκεῖ-
νος περιπατεῖ καθ' ἐκάστην ἐπὶ αὐτοῦ τοῦ τά-
φου τοῦ θύματός του, καὶ ἔτρεμον μὴ τὸ πλη-
ροφρηθῆ ἡ ταλαίπωρος. Αὐτὸ θὰ τὴν ἐφό-
ρευεν!

— Μολαταῦτα, τῆ εἶπον, ἐὰν τὸν διώξης
ἐσὺ, εἶμαι βέβαιος, ὅτι θὰ φύγῃ νὰ ἴπῃ με
τοὺς ἐδικούς του. Κάμε μου τὴν χάριν καὶ δι-
ῶξέ τον ἀπὸ τὸ σπίτι μας.

— Ἄμ' τί λογιῆς δά! ἀνεφώνησεν ἐκείνη
σχεδὸν δακρῦουσα. — Ἐγὼ θυμοῦμαι καμμιά
φορὰ ἐκείνη τὴν σεισουράδα, ποῦ τοῦ ἔδωσε
μιά κλωτσιὰ καὶ τὸν ἐδιώξεν ἀπὸ τὸ δωμάτιό
μας, καὶ λέγω νὰ εἶχα ἕνα χέρι ἀπ' ἐδῶ ὡς
ἑστὴν Πόλι, νὰ τοῦ δώσω μιὰ ἑστὸ θηλυκὸ του
πρόσωπο. Καὶ σὺ μὲ λὲς νὰ τὸν διώξω ἐγὼ μὲ
τὰ χέρια μου; Ἐκεῖνος, βλέπεις, ἄφησε τὴν
μητέρα του καὶ ἦρθεν εἰς ἐμένα. Κουβαλεῖ νε-
ρὸ, πάγει ἑστὸν μῦλο, πάγει τὰ ψωμιὰ ἑστὸν
φούρνο, σκάφτει τ' ἀμπέλια, σκουπίζει τὴν αὐ-
λὴν, καλλιεργεῖ τὰ λουλούδια ἑστὸν τάφο
τοῦ Χρηστάκη μας· ὡς καὶ τὸ κανθῆλι θέλει
νὰ τ' ἀνάφῃ με τὸ χέρι του! Κ' ἐγὼ δὰ μα-
θὲς πῶς νὰ τὸν διώξω ὑστερα, ἀφοῦ τὸν ἐκύτ-
ταξα ἑπτὰ μῆνες μέσ' ἑστὸ στρώμα, ἂν τὸ
παιδί μου! Ἄς τῶβρη ἀπὸ τὸν Θεὸ ὁποῖος
τὸν ἐκατάντησε σὲ τέτοια δυστυχία! Ἐλα,
νᾶχῃς τὴν εὐχὴ μου, γυῖόκα μου, ἄφες τὸν
ταλαίπωρο μὲ τὴν συμφορὰ του, καὶ πὲς μου
δὰ μαθὲς, εὐρέθηκεν ὁ φονιάς; Ὡς τόσο δὲν
εἰμπόρεσε νὰ ἔβρεθῆ ποῖος ἦταν!

— Ὅχι! ἀπεκρίθη ἐγὼ, ὅστις τὸν ἔβλεπον
ἐνώπιόν μου.

Διότι ἀνελογίσθη ὅσα μοὶ ἔλεγε περὶ αὐτοῦ
παρέβαλον τὴν ἀγαθότητα τοῦ παρὰφρονος μὲ
τὴν βδελυρὰν πανουργίαν τοῦ πρῶην ταχυ-
δρόμου, καὶ δὲν ἤξευρον νὰ εὐρῶ, ποῖος ἐκ τῶν
δύο ἦτον ὁ φονεὺς τοῦ ἀδελφοῦ μου!

G. M. BIZYHNOS.

Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος οὐδὲν εἶχεν ἐλάττωμα, δὲν
ἤθελε μετὰ τὸσαύτης ἡδονῆς παρατηρεῖ τὰ ἐ-
λαττώματα τῶν ἄλλων.